

Staatssecretaris Van Rij

Eerdere evaluaties giftenaftrek

Hoe ging dat ook al weer in z'n werk?

Door: Gosse Bosma

26-01-2023

Fiscaliteit

Er is de laatste tijd veel te doen over de giftenaftrek, de faciliteit voor burgers (én bedrijven) om de waarde van giften jaarlijks van het belastbare inkomen af te trekken. Aanleiding daarvoor was de maximering van de periodieke giften als onderdeel van het Belastingplan 2023 (Zie het DDB-artikel van 11 november 2022). Weliswaar was er tot aan de stemming in de Eerste Kamer de nodige weerstand, maar de maatregel is per 1 januari 2023 in werking getreden. Staatssecretaris Van Rij heeft wel de toezegging moeten doen om de gevolgen van de aftopping voor ANBI's in kaart te brengen. De staatssecretaris verklaarde daarbij dat 'mocht het onderzoek leiden tot aanpassing, dit eventueel met terugwerkende kracht, maar dat het ook anderszins kan of in combinatie'.

De giftenaftrek kan, in combinatie met het ANBI-stelsel, als het hart van het overheidsbeleid voor filantropie worden gezien. De politieke belangstelling voor de aftrek en de ANBI's zal dit jaar ongetwijfeld aanhouden. Voor 2023 staat een nieuwe evaluatie van de giftenaftrek en het ANBI-stelsel op de rol. De meest recente verwijzing naar de komende evaluatie staat vermeld in de kabinetsreactie van 15 december jl. op het adviesrapport 'Toezicht op Algemeen Nut'. Dat rapport gaat vooral over het toezicht op ANBI's.

Duveltje uit doosje

Het is niet voor de eerste keer dat de giftenaftrek zal worden geëvalueerd. Vorige evaluaties dateren van 2009 en 2016/2017. Op dit moment wordt overigens nog steeds gewerkt aan enkele verbeteringen die n.a.v. de laatste evaluatie zijn afgesproken. Bijzonder is dat aftopping van de periodieke giftenaftrek bij de uitkomsten van de vorige evaluatie – lees de kabinetsreactie van april 2018 – al werd gesuggereerd, maar in de besprekingen met de sector (Samenwerkende Brancheorganisaties Filantropie) in 2018 al snel van tafel ging. En nu dan toch via het Belastingplan is ingevoerd.

De kernvragen voor de op handen zijnde evaluatie zijn nog niet bekend. Wellicht goed moment om vast inhoud, verloop en politieke behandeling van de vorige evaluatie uit de ‘vergetelheid’ terug te halen. De Tweede Kamerverkiezingen en de kabinetsformatie hebben destijds een belangrijke rol gespeeld.

Belangrijkste feiten:

- er verschenen *3 evaluatierapporten*, die in januari 2017 met de Tweede Kamer werden gedeeld, zonder commentaar van het kabinet;
- in maart 2017 vonden Tweede Kamerverkiezingen plaats; de evaluatie werd daarom op de lijst met controversiële onderwerpen geplaatst;
- niet de Tweede maar de Eerste Kamer stelde in de eerste helft van 2017 kritische vragen over de evaluatie;
- in het regeerakkoord van 10 oktober 2017 werd opgenomen bij de paragraaf over Cultuur: ‘De Geefwet blijft’; in de passage van dat akkoord over hervorming van het belastingstelsel staat niets over de giftenaftrek
- de inhoudelijke kabinetsreactie (staatssecretaris Menno Snel) over de evaluatie verscheen (pas) in april 2018;
- in juni 2018 werd met de Tweede Kamer afgesproken om, in samenspraak met de sector, tot *verbetervoorstellen* te komen;
- in maart 2019 verschijnt de rapportage van de gezamenlijke werkgroep – Ministerie van Financiën en SBF – met uitwerking van de verbeteropties; een groot deel daarvan is omgezet in beleid.

Gematigd positief

Er is veel om op terug te kijken. Ik volsta met een korte beschouwing over de drie evaluatierapporten en de actuele waardering van de giftenaftrek. Destijds werd 'het bereik, de doelmatigheid en doeltreffendheid' van de aftrek geëvalueerd door een extern bureau, Dialogic (bestaat nog steeds). Het rapport was, onder aan de streep, gematigd positief over de aftrek. Nog steeds wordt door aanhangers van het stelsel gerefereerd aan de bevindingen van Dialogic.

Het ministerie kwam zelf – overigens tot verrassing van velen in de sector – met een interne rapportage over de uitvoerbaarheid van de aftrek en daarnaast met een evaluatie van de ANBI- en SBBI-regelingen. Die beide rapporten waren zeer kritisch over de beide poten van het stelsel.

In de schaduw

De bevindingen van het ministerie en de Belastingdienst zijn in het genoemde verbetertraject uitgebreid aan de orde gekomen. Getroffen verbeteringen in de giftenaftrek staan nu helaas wat in de schaduw van de recente ingreep in de periodieke giftenaftrek. Afdronk van de vorige evaluatie zou kunnen zijn: kritische evaluatie is omgezet in versterking van het stelsel.

Het ANBI-stelsel komt dus binnenkort al bij de parlementaire behandeling van het advies ‘Toezicht op Algemeen Nut’ aan de orde. En de gevolgen van de aftopping van de periodieke giftenaftrek worden in de eerste helft van dit jaar gemonitord. Alleen al daarom is het interessant om te zien waar de evaluatie zich op gaat richten.

Gosse Bosma schreef dit artikel geheel op eigen titel.

Over de auteurs

Door gezondheidsproblemen neemt Margreet Plug tijdelijk de werkzaamheden waar van Gosse Bosma, directeur Goede Doelen Nederland. Maar niemand twijfelt eraan dat Bosma achter de schermen (zijn handelsmerk) zijn invloed laat gelden als directeur van koepel Goede Doelen Nederland, dat de belangen van ruim honderdtachtig leden en bijna drie miljard euro geeft vertegenwoordigt. De dossiertijger en geslepen onderhandelaar die Bosma is maken hem in de goededoelenbranche al vele jaren een speler met veel invloed.